

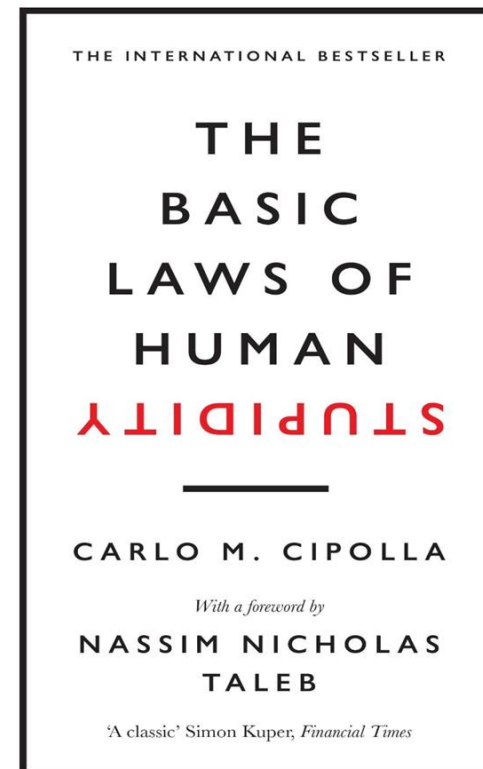
WHEN TRUST MATTERS

14 OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA MIESIĘCZNIKA ATEST

ZARZĄDZANIE ZDROWIEM I BEZPIECZEŃSTWEM PRACOWNIKÓW

Podstawowe prawa ludzkiej głupoty
– ujęcie z perspektywy bhp.

Włodzimierz Biel
15 listopada 2023r.

Włodzimierz Biel

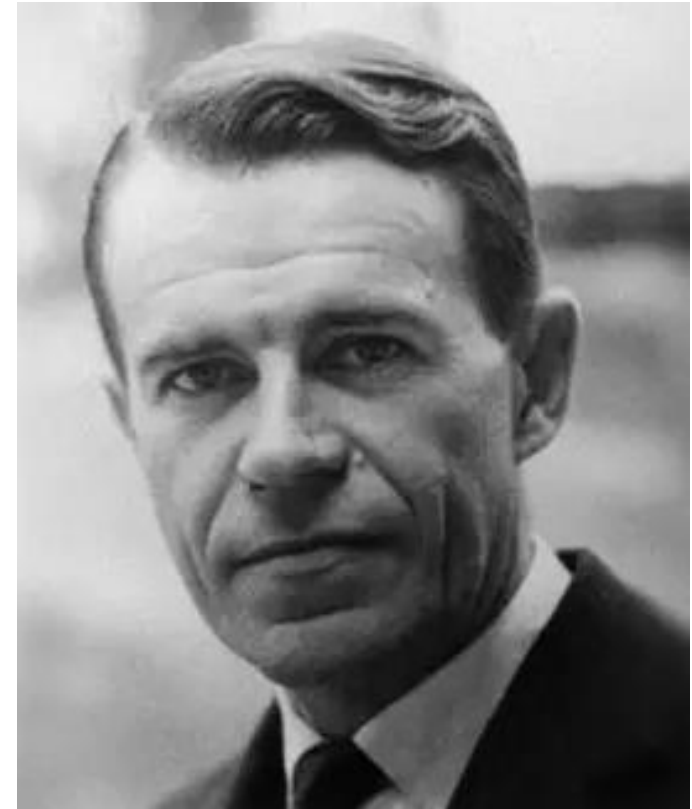
– Audytor Wiodący DNV Business Assurance Poland

- mgr Chemii, specjalność agrobiochemia, nauczyciel. (Absolwent WSP w Opolu, obecnie – Uniwersytet Opolski)
- 11 lat pracy w Elektrowni Opole, na stanowiskach robotniczych i kierowniczych w produkcji. Kierownik Wydziału Gospodarki Wodnej i Ściekowej; Główny Specjalista ds. organizacji i zarządzania.
- Od roku 1999 związany z DNV. Audytor i trener.
Od 2003 do 2018 – Prezes Zarządu DNV Business Assurance Poland.
W latach 2010 – 2012 – Dyrektor Zarządzający DNV Certification Norway.
- Kompetencje Inspektora BHP - NEBOSH International General Certificate in Occupational Health and Safety
- Audytor, trener w dziedzinach zarządzania BHP, ryzykiem, środowiskowym, jakością oraz w zakresie kultury organizacyjnej i przywództwa

Podstawowe prawa ludzkiej głupoty

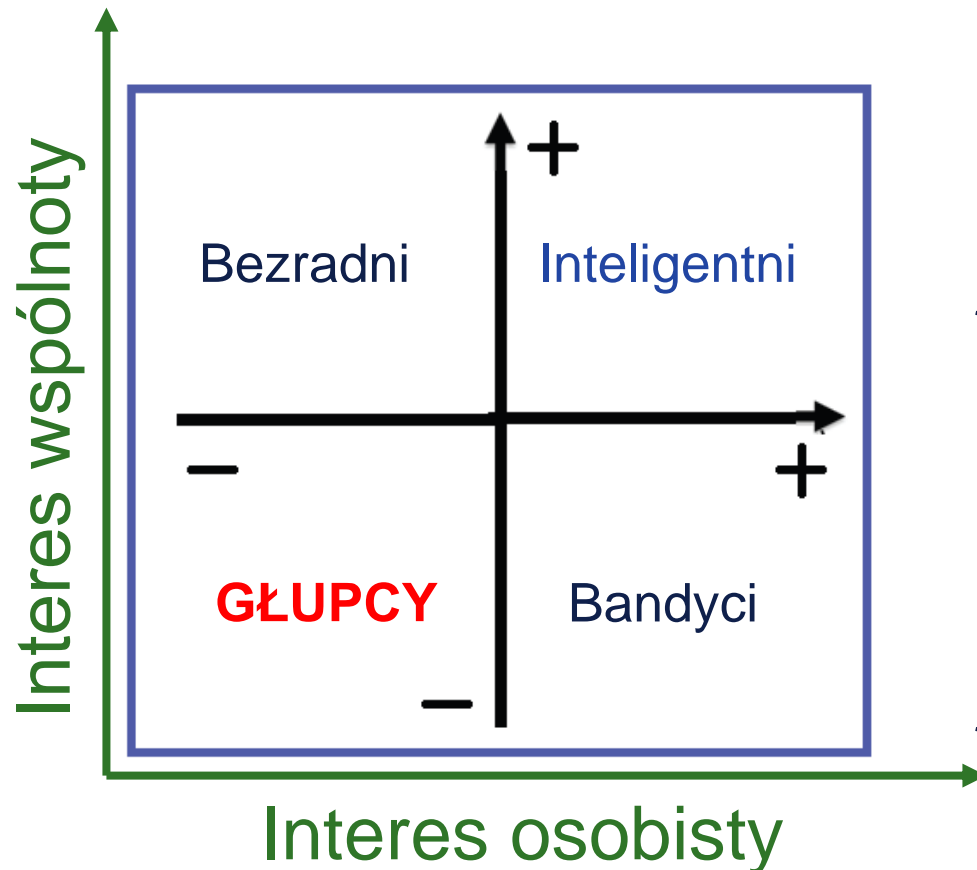
Carlo Cipolla (1922-2000) sformułował po raz pierwszy zbiór praw ludzkiej głupoty w 1976 roku, w eseju: **PODSTAWOWE PRAWA LUDZKIEJ GŁUPOTY**; autor był włoskim ekonomistą zajmującym się historią gospodarki i ekonomii. Był członkiem American Academy of Arts and Sciences i American Philosophical Society.

Prawa Carlo Cipolli zostały uszczegółowione, zweryfikowane i podbudowane materiałem naukowym z licznych badań, które znajdują się w centrum głównej części obecnego interdyscyplinarnego podejścia do analiz socjologicznych, realizowanych za pomocą nowoczesnych metod statystyki i matematyki.

Istota koncepcji Carlo M. Cippolli

Świat zjawisk ekonomicznych, podzielony na cztery kwadranty przez Carlo Cipolla, zgodnie z odciętą interesu osobistego i rzędną interesu wspólnoty, do której się należy.

Inteligentni: odnoszą osobiste korzyści i jednocześnie wzbogacają wspólnotę

Bandyci: odnoszą osobiste korzyści z jednoczesną szkodą / stratą dla wspólnoty

Bezradni: przysparzają korzyści / wzbogacają wspólnotę z jednoczesną stratą osobistą

Głupcy: szkodzą wspólnocie jednocześnie samemu ponosząc straty

Krzywa Bradleya

Transfer koncepcji Carlo M. Cipolli na BHP

opracowanie własne W. Biel

Zachowania w środowisku pracy można podzielić na cztery kwadranty, zgodnie z odciętą bezpieczeństwa osobistego (interes osobisty) i rzędną bezpieczeństwa zespołowego (interesu wspólnoty).

Transfer koncepcji Carlo M. Cipolli na BHP

opracowanie własne W. Biel

„**Bandyci**” - dbają przede wszystkim o własne bezpieczeństwo, nawet kosztem bezpieczeństwa zespołu - (niezależność).

„**Inteligentni**” - dbają o bezpieczeństwo własne i innych - (współzależność).

„**Bezradni**” - jeszcze nie świadomi, ale działający zgodnie z zasadami na rzecz bezpieczeństwa zespołu – (zależność).

„**Głupcy**” - znajdują się w zakresie działań instynktownych i chaotycznych, bez zrozumienia i bez dyscypliny, często szkodząc sobie samym i innym w zespole – (reaktywność).

Pierwsze Prawo ludzkiej głupoty

Zawsze i nieuchronnie wszyscy nie doceniają liczby głupich osobników w otoczeniu.

Carlo Cipolla: „*Niezależnie od tego, jak bardzo jest się uwrażliwionym na ludzką głupotę, wielokrotnie i na nowo zaskakuje nas fakt, że:*

a) ludzie, których kiedyś oceniało się jako racjonalnych i inteligentnych, okazują się być beczelnie głupi,

b) dzień po dniu, z nieustającą monotonią, jest się nękanym w swoich działaniach przez głupie jednostki, które pojawiają się nagle i niespodziewanie w najbardziej niedogodnych miejscach i w najbardziej nieprawdopodobnych momentach.”

Pierwsze Prawo ludzkiej głupoty w BHP

Zawsze i nieuchronnie wszyscy nie doceniają liczby głupich osobników w otoczeniu.

Jakie wnioski związane z BHP możemy wyciągnąć z pierwszego prawa?

Drugie Prawo ludzkiej głupoty

Prawdopodobieństwo, że pewna osoba jest głupia jest niezależne od jakiejkolwiek innej cechy tej osoby.

Najbardziej niezwykłym faktem dotyczącym częstotliwości występowania głupoty, wg Cippoli jest to, że naturze udało się sprawić, by częstotliwość ta była stała i to niezależnie od wielkości lub typu grupy..

Carlo Cipolla: *„Prawo to oznacza, że niezależnie od tego, czy poruszasz się w dystyngowanych kręgach, czy też schronisz się wśród łowców głów z Polinezji, czy zamkniesz się w klasztorze, czy też postanowisz spędzić resztę życia w towarzystwie pięknych i rozpustnych kobiet, zawsze będziesz musiał stawić czoła temu samemu odsetkowi głupich ludzi - który to odsetek (zgodnie z Pierwszym Prawem) zawsze przekroczy twoje oczekiwania.”*

Drugie Prawo ludzkiej głupoty w BHP

Prawdopodobieństwo, że pewna osoba jest głupia jest niezależne od jakiejkolwiek innej cechy tej osoby.

Jakie wnioski związane z BHP możemy wyciągnąć z drugiego prawa?

Trzecie (ZŁOTE) Prawo ludzkiej głupoty

Osoba głupia to osoba, która powoduje straty u innej osoby lub grupy osób, podczas gdy sama nie czerpie żadnych korzyści, a nawet ewentualnie ponosi straty.

Trzecie Prawo zakłada, że istoty ludzkie dzielą się na cztery podstawowe kategorie: bezradnych, inteligentnych, bandytów i głupich.

Carlo Cipolla: *„Większość ludzi nie działa konsekwentnie. W pewnych okolicznościach dana osoba działa inteligentnie, a w innych okolicznościach ta sama osoba będzie działać bezradnie, a nawet może pokusić się o akt bandytyzmu.*

Jedyny istotny wyjątek od reguły stanowią ludzie głupi, którzy normalnie wykazują silną skłonność do doskonałej konsekwencji we wszystkich dziedzinach ludzkich przedsięwzięć.”

Siła głupoty

Nietrudno zrozumieć, jak społeczna, polityczna i instytucjonalna władza wzmacnia szkodliwy potencjał głupiej osoby. Ale trzeba jeszcze wyjaśnić i zrozumieć, co zasadniczo sprawia, że głupi człowiek jest niebezpieczny dla innych ludzi - innymi słowy, co stanowi o sile głupoty.

Carlo Cipolla: „*Głupia istota będzie cię nękać bez powodu, bez korzyści, bez żadnego planu czy schematu i w najbardziej nieprawdopodobnym czasie i miejscu. Nie masz żadnego racjonalnego sposobu, aby powiedzieć, czy i kiedy, jak i dlaczego głupia istota atakuje. W konfrontacji z głupim osobnikiem jesteś całkowicie zdany na jego łaskę.*”

Ponieważ działania głupiego osobnika nie są zgodne z zasadami racjonalności, wynika z tego, że:

- a) jest się na ogół zaskoczonym przez atak;
- b) nawet gdy jest się świadomym ataku, nie można zorganizować racjonalnej obrony, ponieważ sam atak pozbawiony jest jakiegokolwiek racjonalnej struktury.”

Trzecie (ZŁOTE) Prawo ludzkiej głupoty w BHP

Osoba głupia to osoba, która powoduje straty u innej osoby lub grupy osób, podczas gdy sama nie czerpie żadnych korzyści, a nawet ewentualnie ponosi straty.

Jakie wnioski związane z BHP możemy wyciągnąć z trzeciego prawa?

Jak bronić się (nas) przed siłą głupoty w BHP?

Czwarte Prawo ludzkiej głupoty

Nieglupi ludzie zawsze nie doceniają szkodliwej siły głupich jednostek. W szczególności nieglupi ludzie nieustannie zapominają, że w każdym czasie i miejscu oraz w każdych okolicznościach zadawanie się i/lub wiązanie z głupimi ludźmi zawsze okazuje się kosztownym błędem.

Czwarte prawo to ogromna przestroga!

Przez wieki i tysiąclecia, zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym, niezliczone jednostki nie uwzględniały czwartego prawa, a zaniedbania te spowodowały nieobliczalne straty dla ludzkości.

Czwarte Prawo ludzkiej głupoty

Carlo Cipolla:

„To, że ludzie bezradni nie dostrzegają zwykle, jak niebezpieczni są ludzie głupi, wcale nie dziwi. Ich porażka jest tylko kolejnym wyrazem ich bezradności.

Naprawdę zdumiewającym faktem jest jednak to, że również inteligentni ludzie i bandyci często nie potrafią rozpoznać mocy szkodzenia tkwiącej w głupocie.

Niezwykle trudno jest wyjaśnić, dlaczego tak się dzieje i można jedynie zauważyć, że w konfrontacji z głupimi osobnikami często inteligentni ludzie, a także bandyci popełniają błąd polegający na oddawaniu się uczuciom samozadowolenia i pogardy, zamiast natychmiast wydzielać odpowiednie ilości adrenaliny i budować sobie obronę.”

Czwarte Prawo ludzkiej głupoty

Carlo Cipolla:

„Można pokusić się o przekonanie, że człowiek głupi robi krzywdę tylko sobie, ale to jest mylenie głupoty z bezradnością. Niekiedy pojawia się pokusa, by związać się z głupim osobnikiem, by wykorzystać go do własnych planów.

Taki manewr może mieć tylko katastrofalne skutki, ponieważ:

- a) opiera się na całkowitym niezrozumieniu zasadniczej natury głupoty i*
- b) daje głupiemu dodatkowe pole do wykorzystania jego darów.*

Można mieć nadzieję, że uda się przechytrzyć głupiego i do pewnego momentu rzeczywiście można to zrobić. Ale z powodu nieregularnego zachowania głupiego, nie można przewidzieć wszystkich jego działań i reakcji i wkrótce zostanie się zmiążdżonym przez nieprzewidywalne ruchy głupiego partnera.”

Czwarte Prawo ludzkiej głupoty w BHP

Nieglupi ludzie zawsze nie doceniają szkodliwej siły głupich jednostek. W szczególności nieglupi ludzie nieustannie zapominają, że w każdym czasie i miejscu oraz w każdych okolicznościach zadawanie się i/lub wiązanie z głupimi ludźmi zawsze okazuje się kosztownym błędem.

Jakie wnioski związane z BHP możemy wyciągnąć z czwartego prawa?

Piąte Prawo ludzkiej głupoty

Głupi człowiek to najbardziej niebezpieczny typ człowieka.

Następstwem tego Prawa jest to, że: Głupi człowiek jest bardziej niebezpieczny niż bandyta.

Carlo Cipolla: „Po akcji bandyty ma on na swoim koncie plus, który to plus jest dokładnie równy minusowi, jaki spowodował u innej osoby. Społeczeństwo (wspólnota) jako całość nie jest ani lepsze, ani gorsze.

Kiedy głupi ludzie są w akcji, historia jest zupełnie inna. Głupi ludzie powodują straty innych ludzi bez odpowiednika w postaci zysków na własnym koncie. W ten sposób społeczeństwo jako całość zostaje zubożone.”

Piąte Prawo ludzkiej głupoty w ochronie środowiska

Głupi człowiek to najbardziej niebezpieczny typ człowieka.

Jakie wnioski związane z ochroną środowiska możemy wyciągnąć z piątego prawa?

Refleksja nad bezpieczeństwem pracy w świetle 5 praw ludzkiej głupoty

Włodzimierz Biel, za Carlo Cipolla:

Niezależnie od tego, czy bierzemy pod uwagę organizację małą, czy dużą, polską czy z kapitałem zagranicznym, wysokozaawansowaną technicznie i organizacyjnie, czy przestarzałą, jesteśmy pod wrażeniem faktu, że **każda z nich ma swoją nieuniknioną frakcję głupich ludzi, lekceważących wymagania BHP.**

Jednakże organizacje o wysokim poziomie bezpieczeństwa mają również wysoki ułamek pracowników inteligentnych (mających świadomy, pozytywny stosunek do BHP), którym **udaje się utrzymać frakcję głupich „w rygorach BHP”**, a jednocześnie, swoją postawą i zaangażowaniem kształtować kulturę bezpiecznej pracy wśród innych członków organizacji, tak aby ogólny poziom bezpieczeństwa był na wysokim poziomie i ciągle się doskonalił.

Refleksja nad przyszłością środowiska w świetle 5 praw ludzkiej głupoty

Włodzimierz Biel, za Carlo Cipolla:

W organizacjach o niskim poziomie BHP frakcja głupich pracowników jest nadal taka sama, **jednak są oni dopuszczani przez pozostałych członków do większej aktywności i podejmowania większej ilości ryzykownych działań.**

Dodatkowo zauważa się wśród kadry kierowniczej niepokojące rozmnożenie się bandytów z podtekstem głupoty (niech pracują niebezpiecznie, aby tylko osiągnąć cel biznesowy), a wśród pozostałych pracowników równie niepokojący wzrost liczby bezradnych z podtekstem głupoty (obojętność na warunki BHP i niebezpieczne zachowania innych).

Taka zmiana **nieuchronnie wzmacnia destrukcyjną siłę frakcji głupich** i czyni upadek standardów bezpieczeństwa pewnym. A organizacja idzie do „piekła”.

Unikajmy głupców, ale

wiedząc, że zawsze są wśród nas, stwarzajmy środowisko pracy, warunki pracy i metody pracy, aby uniemożliwić im podjęcie jakichkolwiek samodzielnych działań „ad hoc”.

Tylko w ten sposób możemy uchronić siebie i ich samych od nieszczęśliwych następstw ich głupoty.